

Protokoll fra møte i Hovedkomiteen i VKM Tirsdag 6. mars 2007 kl 0930-1300

Fra Hovedkomiteen:

Åshild Krogdahl (møteleder), Bjørn Næss, Espen Rimstad, Erik Dybing, Knut Berdal (stedfortreder for Ingolf Nes), Inger-Lise Steffensen (stedfortreder for Jan Alexander), Janneche Utne Skåre, Gro-Ingunn Hemre (stedfortreder for Anne-Katrine Haldorsen), Margaretha Haugen, Wenche Fårstad, Lene Frost Andersen, Georg Kapperud, Øyvind Lie

Forfall

Jan Alexander, Ingolf Nes, Leif Sundheim, Judith Narvhus, Anne-Katrine Haldorsen

Fra sekretariatet til VKM:

Kirstin Færden, Bente Mangschou, Ingrid Slaatto Næss, Anne Finstad, Tor Øystein Fotland, Arne Mikalsen og Beate Furuto Folgerø (ref.)

Andre

Mona Torp (Mattilsynet)

Sak 1/07 Konstituering av møtet (habilitet, protokoll, oppfølgingssaker)

Det var ingen kommentarer til innkallingen. Ingen av medlemmene meldte seg inhabile til noen av sakene på dagsordenen.

Oppfølging av saker fra forrige møte:

Oppdatert risikovurdering på aviær influensa, del 2 ble oversendt Mattilsynet til utsatt frist 15. februar.

Helsemessige konsekvenser ved bruk av sukker/søtstoff i leskedrikker. Rapporten ble presentert ved åpent møte 1. mars. Hovedkomiteen ga ros til *ad hoc*-gruppen for vel utført arbeid.

VKM's innspill til valg av kostholdsundersøkelsesmetode er oversendt Mattilsynet etter endringer fra Hovedkomiteen.

Ernæringsmessige aspekter ved vurderinger i faggruppe 7. Faggruppen har oppnevnt to medlemmer til å arrangere et seminar sammen med sekretariatet. Man vil ta kontakt med EFSA i forkant av seminaret for å høre deres erfaringer og ønsker å publisere en artikkel i etterkant av seminaret.

Utvikling av generelle eksponeringsmodellverktøy. Saken følges fortløpende i sekretariatet

Samvirkende toksiske effekter av stoffer i blanding. Det er nedsatt en *ad hoc*-gruppe med bred representasjon fra alle faggrupper som skal bruke FHI's rapport som grunnlag for en vurdering. Første møte i gruppen etter påske.

Vedtak:

Dagsorden godkjennes.

Sak 2/07 Erfaringsoppsummering VKM 2004-2007 og råd til neste VKM

Hovedkomiteen gjorde en erfaringsoppsummering av arbeidet i VKM i denne tre-årsperioden.

Uttalelsenes faglige kvalitet:

Det var en gjengs oppfatning i møtet at VKMs uttalelser har god kvalitet. Dette ble også uttalt av Mattilsynets observatør. Det at uttalelsene brukes og diskuteres i EU-systemet ble tatt til inntekt for at kvaliteten er god. Enkelte mente likevel at kvaliteten er varierende, men at nivået på uttalelsene er stigende, blant annet pga bedret dialog med Mattilsynet i forkant og underveis i arbeidet. Det ble også uttalt at kvaliteten på uttalelsene blant annet er avhengig av tiden som VKM har fått til rådighet fra Mattilsynet. Videre ble uttalelsene fra Hovedkomiteen spesielt trukket frem som gode resultater av gode diskusjoner. Imidlertid ble det hevdet at enkelte av uttalelsene er for lange og inneholder for mye informasjon som allerede er godt kjent i Mattilsynet. For å sikre best mulig transparens i risikovurderingene bør det komme tydelig frem hvilke valg som er gjort underveis i arbeidet med vurderingen.

Som forbedringsforslag ble nevnt at prosessen i Mattilsynet forut for bestillingen bør forbedres da kvaliteten på uttalelsene avhenger blant annet av at VKM må vite hva uttalelsen skal brukes til og at oppdraget er tilstrekkelig begrenset til at det er mulig å besvare oppdraget. Dette kan delvis løses ved at VKM gjennomfører kurs i bestillinger for saksbehandlere i Mattilsynet.

Det ble også ytret ønske om at medlemmene i VKM får bedre innsyn i hvordan uttalelsene brukes av Mattilsynet, og at man innfører som fast post på møtene i hovedkomiteen en tilbakemelding fra Mattilsynet på hvilken håndtering som har skjedd etter at risikovurderingen ble mottatt.

Bruk av *ad hoc*-grupper

Alle faggruppens representanter meldte om overveiende god erfaring med bruk av *ad hoc*-grupper. Dette ble begrunnet med at det er viktig at gruppene har tverrfaglig representasjon for å inkludere alle syn, og at det ikke er mulig at all den kompetanse som kan trenge for å utføre risikovurderingene sitter fast i VKM. Det ble også påpekt at det er svært stimulerende og morsomt å jobbe i en bredt sammensatt gruppe.

For optimal bruk av *ad hoc*-grupper er det viktig at medlemmene av slike grupper får en god forståelse av sin rolle. Denne arbeidsformen er tung og ressurskrevende, rapporten må bearbeides og høres på mange nivåer, og det er verdt å merke seg at det ikke er alle som egner seg for denne arbeidsformen. Hvis gruppen består av mer enn 6-7 personer blir arbeidet ineffektivt, samtidig må man ha nok folk til å gjøre et godt nok arbeid. Forskjellige syn bør være representert hvis det finnes avvikende syn, dette skjerper argumentasjonen.

Erfaring med bruk av oppdrag

Det er kun noen få faggrupper som har benyttet seg av betalte oppdrag. Erfaringen er varierende og det ser ut som ordningen er mest vellykket der konsulenten kommer fra et fagmiljø som står VKM-medlemmene nært.

Arbeidsmengde for VKM-medlemmer

Det er svært stor variasjon i hvor stor arbeidsbelastning VKM-arbeid gir, for enkelte personer til noen tidspunkt har VKM-arbeidet vært meget tidkrevende. Det var enighet om at korte frister gir høyere belastning.

Det ble sagt at muligheten for å utføre mye VKM-arbeid er avhengig av hvilken institusjon medlemmet arbeider ved, og at matdepartementene ikke har avklart rollefordelingen mellom forvaltningsstøtteinstitusjonene og VKM.

Selvinitiering

Det kan oppleves som et problem at selvinitierte saker blir en salderingspost når bestillinger kommer inn.

Vedtak:

Sekretariatet sammenstiller innspillene fra Hovedkomiteen i protokollen. Den nye Hovedkomiteen gjøres oppmerksom på disse innspillene.

Sak 3/07 VKMs innspill til NFRs prioriteringer for utlysning av forskningsmidler 2008

Med bakgrunn i en henvendelse fra programstyret for matprogrammet under Norges forskningsråd, diskuterte Hovedkomiteen hvilke forskningstema som bør prioriteres for dekke VKMs kunnskapsbehov.

Brevet med forskningsinnspill som ble oversendt Norges forskningsråd er vedlagt protokollen.

Vedtak:

Sekretariatet sammenstiller forslagene fra Hovedkomiteen og sender denne på elektronisk høring til hele komiteen med mulighet for å komme med supplerende tekst. Det endelige utkastet kvalitetssikres med leder og nestleder før innspillene overrekkes Norges Forskningsråd på et møte 8. mars.

Sak 4/07 Orientering om arbeidet i faggruppene

Faggruppe 1:

Siste møte i faggruppen var 5. mars. Fire risikovurderinger ble levert i begynnelsen av mars, der ”Risikovurdering av shiga-toksin-produserende *Escherichia coli* (STEC) i verdikjeden i norsk kjøttproduksjon med hovedvekt på spekepølser” var den største. Konklusjonene i denne vurderingen var at VKM ikke kan gi et kvantitativt estimat av risiko for inntak av spekepølse, og at man ser ingen endringer i utvikling av bakterien i Norge. Risikovurderingen peker på at slaktehygiene hos sau kan bedres for å gi en lavere forekomst av potensielt farlige bakterier, og at et annet tiltak kan være endrede betingelser ved fermentering og termisering ved avsluttet fermentering. Denne vurderingen viser at råd fra VKM kan løse problemet med EHEC i norsk kjøttproduksjon. Faggruppen har levert en kommentar til Afssa’s vurdering på skrapesyke, der VKM stort sett støtter AFSSAs holdning om en føre-vår holdning. En tilleggsbestilling på Triclosan er også levert, der faggruppen sier det samme som i forrige vurdering. En vurdering av kolostrum og upasteurisert melk fra reinsdyr, småfe og hoppe er også avsluttet. For tiden arbeider faggruppen med en selvinitiert risikovurdering på tarmpatogener i krydder og en klage fra en amerikansk produsent på risikovurderingen av morsmelkserstatninger tilsatt *Lactobacillus* GG. Faggruppen har levert innspill til EFSA på ”Qualified presumption of safety”, en liste over mikroorganismer som vurderes som sikre. Faggruppen hadde en deltager med i *ad hoc*-gruppen for aviær influensa.

Faggruppe 2:

Faggruppen har nettopp avsluttet en plantehelsetilstandsvurdering på sykdommen pærebrann. Til behandling foreligger risikovurdering av 14 nytteinsekter brukt som plantevernmiddel og en risikovurdering av skogskadegjøreren *Ips amitinus* (barkebille). Neste møte i faggruppen er 15.mars.

Faggruppe 3:

Neste og siste møte i faggruppen skal være 29. mars. Fire risikovurderinger av genmodifiserte planter er avsluttet siden siste møte i hovedkomiteen i tillegg til faggruppens vurdering av ”Rapport om sameksistens mellom genmodifiserte, konvensjonelle og økologiske vekster/kulturer under norske forhold”. Fortiden har faggruppen en GMO til behandling i tillegg til at en *ad hoc*-gruppe arbeider med ”Komparativ risikovurdering av genetisk endrede matplanter fremkommet ved ulike teknologier” og at faggruppen bistår Mattilsynet i forbindelse med retningslinjer for *Codex alimentarius*.

Faggruppe 4:

Neste og siste møte i faggruppen skal være 27. mars. Faggruppen har brukt mye tid på sukker/søtstoff-vurderingen som nå er avsluttet. Risikovurdering av utlekking av nikkel, kobolt, sink, jern, kobber og mangan fra keramiske produkter avsluttes snart. Faggruppen arbeider også med saken ”Eksponeringsmodell for stoffer som migrerer fra matkontaktmaterialer” To av faggruppens medlemmer skal i denne sammenheng delta på et møte i regi av ILSI Europe om problemstillinger knyttet til eksponeringsmodellene som brukes for emballasjemigranter. Det er nedsatt en *ad hoc*-gruppe for risikovurderingen på bruk og kvalitet av solkrem, her er arbeidet godt i gang. Gruppen skal blant annet se på hvilke mengder solkrem som må benyttes for å få en beskyttelse tilsvarende hva som er oppgitt på produktet. Faggruppen er i dialog med Mattilsynet om å gjøre en ny vurdering av NETSA i ostefilm basert på nye studier utført av industrien. I den forbindelse stiller faggruppen spørsmål ved om det er riktig at Mattilsynet bestiller en risikovurdering fra VKM fordi EFSA's vurdering tar for lang tid? Faggruppen er også involvert i vurderingen på grillmat der et utkast fra *ad hoc*-gruppen skal behandles i FG4 og FG5 i slutten av mars. Denne vurderingen avsluttes i midten av mai.

Faggruppe 5:

Neste og siste møte i faggruppen skal være 23. mars hvor gjennomgang av rapport fra *ad hoc*-gruppe om grilling av mat skal være hovedtema. Uttalelsen om grilling av mat skal utgå fra Faggruppe 5 og 4 og endelig vurdering skal oversendes Mattilsynet 15. mai. Faggruppen har nettopp avsluttet en ny vurdering av azaspiracid i krabbe. Faggruppen valgte å ta denne vurderingen opp på nytt da det har fremkommet nye data. Akutt referansedose ble fordoblet i forhold til forrige vurdering. På neste møte vil risikovurdering av organiske tinnforbindelser i skjell ferdigstilles. Det er nettopp kommet en bestilling på TEF (toksiske ekvivalentforbindelser) og ikke-dioksinliknende PCB som enkelte faggruppemedlemmer skal utarbeide utkast til i løpet av våren. Risikovurderingen på PAH i skjell har kommet i retur fra Mattilsynet som ønsker en klarere konklusjon. Faggruppen vil omformulere risikovurderingen noe. Mattilsynet har antydnet at de vil komme med en bestilling på vurdering av kadmium i solsikkekjerner, det er forløpig uklart om dette blir en sak for VKM. Det samme gjelder spørsmål om hvilke prøver som skal tas ut i overvåkningsprogram av ål etc i Telemark. Her har VKM gitt råd om hvem MT skulle henvende seg til for å få god informasjon. Saken om avløpsslam brukt som gjødsel, er under utredning i en *ad hoc*-gruppe. Faggruppen orienterte også om at det i etterkant av ferdigstillingen av Helhetssyn på fisk har kommet svært mange

forespørslers om at medlemmer av ad hoc-gruppen skulle holde foredrag både på internasjonale og nasjonale konferanser, selv lenge etter rapportens ferdigstilling.

Faggruppe 6

Neste og siste møte i faggruppen skal være 21. mars. Til behandling foreligger Risikovurdering av Xyrex som prosesshjelpemiddel brukt på råstoff til fiskemel. Faggruppen mener denne saken er et eksempel på lite god dialog MT/leverandør/VKM.

Faggruppe 7

Neste og siste møte i faggruppen skal være 28. mars. På forrige møte hadde faggruppen fire ny mat-saker til vurdering som er godkjent for bruk i EU, samt vurdering av berikning med vitamin K₂. Faggruppen arbeider også med supplement til EUs retningslinjer for krav til dokumentasjon ved helserisikovurdering av ny mat-saker.

Faggruppe 8

Faggruppen har hatt en god synergi med faggruppe 1 det siste året. En *ad hoc*-gruppe forankret i faggruppe 8 har utarbeidet en uttalelse på infektøs lakseanemi. Medlemmer av faggruppen har deltatt i *ad hoc*-grupper på atypisk skrapesyke og aviær influensa. Det har nylig kommet et nytt oppdrag på fôring av villfanget fisk. Neste og siste møte i faggruppen ble avholdt 15. mars.

Vedtak:

Orienteringene tas til etterretning.

Sak 5/07 Orientering fra VKMs deltagere i EFSA's paneler og nettverk

Erik Dybing, Scientific Committee: Jubileumsseminar i forbindelse med 5-årsjubileet, *ad hoc*-grupper går som planlagt, komiteen jobber også med prosedyrer for hastesaker

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Sak 6/07 Orientering fra sekretariatet

Status for oppnevning av ny komité

Forslag til ny komité ble oversendt Helse- og omsorgsdepartementet 27. februar.

Møte i Advisory Forum

Det settes i gang 6 pilotprosjekter under prosjektet om tettere samarbeid mellom EFSA og nasjonale myndigheter. Disse prosjektene gjelder: Liste over eksperter, folsyre, indikatorer for å avdekke "emerging risks", marine biotoksiner, harmonisering av datainnsamling (forekomstdata) og nettverket for kostholdsdatabaseansvarlige.

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Sak 7/07 Eventuelt

Hovedkomiteens leder Åshild Krogdahl takket medlemmene av Hovedkomiteen for innsatsen i denne 3-årsperioden.